

"Hyvä antaa vähästäkin" - Työläisperheet sosiaalisen tuen lähteenä

Tarkastelen esitelmässäni työläisperheitä sosiaalisen tuen antajina ja saajina. Otan lähempään tapaustarkasteluun helsinkiläiset työläisperheet ja analysoin sosiaalisen tuen saamisen ja antamisen käytäntöjä erityisesti asumisen kontekstissa. Ajallisesti esitelmäni rajautuu toisen maailmansodan jälkeisiin välittömiin vuosiin, jolloin niin Helsingissä kuin muissa suurissa asutuskeskuksissa kärsittiin vaikeasta asuntopulasta. Tutkimuksellisesti esitelmä pohjautuu väitöskirjatutkimukseeni.¹

Asunnontarpeen yllättäessä työläisperheet joutuivat hakemaan asuntoa huoneenvuokralautakunnista. Vain pienellä osalla asunnonhakijoista oli varaa hakeutua uusiin, säännöstelystä vapaisiin vuokra-asuntoihin. Lautakuntien kautta asunnonsaaminen kuitenkin kesti, ja asumisen tilapäisessä järjestelyssä jouduttiin turvautumaan sosiaalisiin verkostoihin, erityisesti sukulaisiin ja läheisiin tuttaviiin. Ainakin Helsingissä asunnontarvitsijat saivat varsin hyvin apua lähimmäisiltään ja sukulaisiltaan, mutta sosiaalisen tuen saamisella oli ajalliset rajansa. Perheiden yhdessä asuminen muodostui päivien ja viikkojen kuluessa henkisesti ja fyysisesti kuormittavaksi. Verrattuna esimerkiksi virkamiesperheisiin työläisperheissä asuttiin jo ennen sotia ahtaammin, joten perheet joutuivat luovuttamaan jo ennestään niukkoja asuinneliöitä tilapäismajoittujille.

Tarkastelemalla tilapäisen majoittamisen käytäntöjä pyrin konkretisoimaan ja tekemään mitattavaksi usein varsin abstraktiksi jäävän sosiaalisen tuen käsitettä. Sotienjälkeiset helsinkiläisperheet olivat valmiita auttamaan asunnontarvitsijoita, mutta tuen antamiselle muodostui ajalliset rajansa. Tähän vaikutti osaltaan se, että työläisperheet asuivat usein jo valmiiksi ahtaasti.

¹ Väitöskirjan työnimi on "Perheet ahtaalla. Asuntopula ja siihen sopeutuminen toisen maailmansodan jälkeisessä Helsingissä, 1944-1948".